

ZASADNICZE KIERUNKI DZIAŁAŃ KONSERWATORSKICH

Słowniczek terminów:

Ochrona - działania polegające przede wszystkim na pełnym zachowaniu istniejącej historycznej formy i zawartości zabytkowego układu przestrzennego, poprzez ustanowienie ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków, ustanowienie rezerwatu / parku kulturowego), w konsekwencji której będzie obowiązywało opracowanie i uchwalenie planu ochrony wyróżnionego założenia (analogicznie do przepisów o ochronie środowiska i przyrody). Forma wskazana przede wszystkim dla rezerwatów kulturowych. Ponieważ ochroną prawną, czy to w formie wpisu do rejestru czy odpowiednich zapisów w przepisach prawa miejscowego, jakim są plany zagospodarowania przestrzennego, obejmuje się wszystkie obszary o walorach zabytkowych na których występują dobra kultury, symbol "A" powinien pojawić się powszechnie, to jednak zdecydowano się przypisać go tylko tym o najwyższych wartościach - rezerwatom i parkom kulturowym - co ma służyć podkreśleniu ich znaczenia.

Konserwacja - działania polegające na utrzymaniu istniejącej formy i substancji historycznego założenia przestrzennego poprzez ustanowienie ochrony prawnej (wpis do rejestru zabytków, ustanowienie parku / rezerwatu kulturowego) oraz przez zabiegi konserwatorskie (naprawy, drobne uzupełnienia, przebudowy według zasad konserwatorskich). Szczegółowy zakres postępowania konserwatorskiego powinien być określony w planach miejscowych lub planach zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie działania inwestycyjne należy podporządkować zachowaniu historycznej formy obszaru.

Rewaloryzacja - działania polegające na uczytelnieniu, uzupełnieniu, odtworzeniu historycznej przestrzeni, w tym:

- **integracja** - scalenie przestrzeni zdegradowanej np. wtórnym układem komunikacyjnym, wyburzeniami tradycyjnej zabudowy, zmianie linii zabudowy, polegające ogólnie na zharmonizowaniu kompozycji historycznej ze współczesną
- **rekonstrukcja** - odbudowa zniszczonych elementów historycznej kompozycji (dominant, zabudowy i in.), w celu odtworzenia historycznej przestrzeni
- **rekompozycja** - przekształcenie istniejącego układu przestrzennego w celu przywrócenie historycznej kompozycji poprzez wyburzenie lub przebudowę elementów wtórnych, tworząc nową formę kompozycyjną złożoną z tradycyjnych dominant

Strefy ochrony konserwatorskiej zabytkowych obszarów i obiektów

Poniższe warunki są jedynie ogólnymi zasadami. Szczegółowe wytyczne konserwatorskie zapisane są w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gmin i mogą być różne dla poszczególnych obiektów i terenów

Obiekty wpisane do rejestru zabytków i wytypowane do wpisu

(rejestr prowadzi wojewódzki konserwator zabytków).

Ochronie podlega:

forma architektoniczna obiektu we wszystkich jej elementach (wysokość, forma dachu, kompozycja elewacji wraz z detalem architektonicznym i stolarką, materiał budowlany)

funkcja obiektu, której ewentualna zmiana wymaga zgody wojewódzkiego konserwatora zabytków

Warunki ochrony:

- trwałe zachowanie formy architektonicznej i substancji budowlanej obiektu wpisanego do rejestru zabytków
- utrzymanie otoczenia obiektu zabytkowego zgodnie z historycznym zagospodarowaniem (np. cmentarza w otoczeniu kościoła)

- wszelkie zmiany w obiekcie zabytkowym wymagają zezwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków

Obiekty w ewidencji

(ewidencję prowadzi samorząd).

Ochronie podlega:

forma architektoniczna obiektu (gabaryty wysokościowe, forma dachu i rodzaj pokrycia, kompozycja i wystrój elewacji, forma stolarki okiennej i drzwiowej)

Warunki ochrony:

- utrzymanie tradycyjnej kompozycji architektonicznej obiektu
- opiniowanie przez wojewódzkiego konserwatora zabytków działań mających wpływ na wygląd obiektu
- opracowanie dokumentacji konserwatorskiej obiektu w przypadku jego rozbiórki

Akty prawne dotyczące ochrony zabytków

Ustawy

Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst ujednolicony)
(Dz.U. 2003 r. Nr 162, poz. 1568 z póź. zmianami).

Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst ujednolicony)
(Dz.U. z 2000 r. Nr 46 poz. 543 z póź. zmianami).

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (tekst ujednolicony)
(D.U. z 2003 r. Nr 207 poz. 2016 z póź. zmianami).

Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (teks ujednolicony)
(Dz.U. z 2003 r. Nr 80 poz. 717 z póź. zmianami).

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst ujednolicony)
(Dz.U. z 2004 r. Nr 92 poz. 880 z póź. zmianami).

Rozporządzenia

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków
(Dz. u. z 2005 r. Nr 112 poz. 940)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 28 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury (Dz.U. z 2005 r. Nr 24 poz. 200)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2004 r. Nr 212 poz. 2153)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 27 lipca 2011 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich, robót budowlanych, badań konserwatorskich, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków oraz badań archeologicznych

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 14 maja 2004 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (Dz.U. z 2004 r. Nr 124 poz. 1305)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 10 maja 2004 r. w sprawie rzeczoznawców Ministra Kultury w zakresie opieki nad zabytkami (Dz.U. z 2004 r. Nr 124 poz. 1302)

Rozporządzenie ministra Kultury z dnia 19 kwietnia 2004 r. w sprawie wywozu zabytków i przedmiotów o cechach zabytków za granicę (Dz.U. z 2004 r. Nr 84 poz. 798)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków

(Dz.U. z 2004 r. Nr 75 poz. 706)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 1 kwietnia 2004 r. w sprawie nagród za odkrycie lub znalezienie zabytków archeologicznych

(Dz.U. z 2004 r. Nr 71 poz. 650)

Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004 r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków

(Dz.U. z 2004 r. Nr 30 poz. 259)

Inne

Europejska Konwencja o ochronie dziedzictwa archeologicznego (poprawiona) sporządzona w La Valetta dnia 16 stycznia 1992 r. (Dz.U. z 1996 r. Nr 120 poz. 564).